

τέλεια) αέρια ισχύει η εξίσωση αυτή: $pV = RT$, όπου R είναι η παγκόσμια σταθερά των αερίων. Η εξίσωση αυτή που λέγεται θερμοδυναμική, σε διάκριση από την εξίσωση θερμικών είναι φανερό ότι μας επιτρέπει να εκφράσουμε το ένα στοιχείο (π.χ. την πίεση) συναρτήσει των δύο άλλων στοιχείων (όγκου V και απόλυτης θερμοκρασίας T). Επομένως, για τον καθορισμό της κατάστασης ενός αερίου αρκεί να ξέρουμε τα δύο άλλα στοιχεία. Από παλιότερα έχουν προταθεί, κατά καιρούς, διάφορες εκφράσεις κ.ε. των α., με βάση, κυρίως, πειραματικά δεδομένα (π.χ. για τη θερμοχωρητικότητα, συμπίεσιότητα κτλ.). Μια από τις πρώτες κ.ε. των α. προτάθηκε από το Βαν ντερ Βάαλς, Ολλανδό φυσικό, το 1873 και είναι η εξής: $(p + a/V^2)(V - b) = RT$, όπου α και β είναι οι σταθερές που καθορίζουν την απόκλιση των ιδιοτήτων ενός πραγματικού αερίου, από τις ιδιοτητες ενός ιδανικού αερίου. Η εξίσωση αυτή του Βαν ντερ Βάαλς ισχύει με τη μεγαλύτερη προσέγγιση (σε σχέση με τις προσεγγίσεις των άλλων κ. ε.) για τα πραγματικά αέρια. Οι σταθερές α και β καθορίζονται από πειραματικά δεδομένα και για μεγάλες τιμές του V μπορεί να αγνοηθούν, οπότε η εξίσωση παίρνει τη μορφή της κ. ε. των ιδανικών αερίων. Η εξίσωση αυτή είναι 3. βαθμού και έχει 3 ρίζες πραγματικές σε περίπτωση χαμηλών θερμοκρασιών, ενώ πάνω από την κρίσιμη θερμοκρασία, μόνο η μια ρίζα είναι πραγματική. Κ. ε. των αερίων έχουν προταθεί επίσης από τους: Κλαπερόν Εμίλ (διατυπώθηκε το 1834 και θεωρείται η απλούστερη κ. ε. που εφαρμόζεται με ορισμένο βαθμό ακριβείας για τα πραγματικά αέρια σε χαμηλή πίεση και υψηλή θερμοκρασία-ατμοσφαιρικός αέρας, προϊόντα καύσης στους αεριοκινητήρες κτλ.), Ν. Μεντελέγιεφ (το 1874), Καμμερλινγκ κ.ά.

καταστατικό (νομ.). Το έγγραφο που περιέχει τους κανόνες λειτουργίας μιας οργάνωσης, ενός συλλόγου ή ενός Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου. Κατά το άρθρο 80 του ΠΚ:

«Το καταστατικόν δέον επί ποινή ακυρότητας να καθορίζη: 1. τον σκοπόν, την επωνυμίαν και την έδραν του σωματείου· 2. τους όρους της εισόδου, αποχώρησης και αποβολής των μελών, ως και τα δικαιώματα και τας υποχρεώσεις αυτών· 3. τους πόρους του σωματείου· 4. τον τρόπον της δικαστικής και εξωδίκου αντιπροσωπεύσεως του σωματείου· 5. τα όργανα της διοικήσεως του σωματείου ως και τους όρους του καταρτισμού και της λειτουργίας αυτής και της παύσεως των οργάνων αυτής· 6. τους όρους, υπ' ους συγκαλείται, συνεδριάζει και αποφασίζει η συνέλευσις των μελών· 7. τους όρους της τροποποιήσεως του καταστατικού· 8. τους όρους της διαλύσεως του σωματείου».

Κ. έχουν και οι εμπορικές επιχειρήσεις. Η έννοια του κ. στήριζεται στην αρχή της αυτονομίας μέσα στα πλαίσια των νόμων, τους οποίους πρέπει να κατονομάζει.

καταστατικό εταιρειών. Βλ. *εταιρεία*.

καταστατικό συνεταιρισμού. Βλ. *συνεταιρισμός*.

καταστατικό σωματείου. Βλ. *σωματείο*. «Καταστερισμοί». Σύγγραμμα που αναφέρεται στους αστερισμούς και στη θέση που κατέχει καθένας στο ουράνιο στερέωμα. Πολλοί πιστεύουν ότι είναι έργο του Ιπποκράτη, ενώ άλλοι το αποδίδουν στον Ερατοσθένη.

κατάστημα. Το κτίριο όπου εδρεύει δημόσια, κοινωνική ή κοινωφελής υπηρεσία ή ιδιωτική

επιχείρηση. Η έδρα ιδιωτικής επιχείρησης λέγεται εμπορικό κ. Κατ' επέκταση λέγονται κ. και τα εργοστάσια, τα εργαστήρια κτλ.

Εμπορικό κ. Το εμπορικό κ., ανάλογα με το είδος του εμπορίου που ασκεί, παίρνει και την ανάλογη ονομασία, όπως κ. τροφίμων, ανδρικών ειδών, αθλητικών ειδών κτλ.

Η δέταξη του κάθε είδους κ. είναι τέτοια ώστε να εκτίθενται άμεσα τα εμπορεύματά του στον πελάτη που μπαίνει σε αυτό.

(στατ.). Για τις ανάγκες των στατιστικών ερευνών και μετρήσεων, που για λόγους διεθνούς συγκρισιμότητας ακολουθούν τις συστάσεις του Στατιστικού Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών, σαν «κ.» θεωρείται κάθε οικονομική μονάδα που είναι εγκαταστημένη σε έναν ορισμένο χώρο, ο οποίος μπορεί να είναι εντελώς ή μερικά στεγασμένος ή μόνο περιορισμένος, στον οποίο ένα ή περισσότερα άτομα απασχολούνται μόνιμα με την εξόρυξη, την παραγωγή, επισκευή, συναρμολόγηση ή πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών και βρίσκονται κάτω από μια ενιαία διοίκηση, για το σκοπό αυτόν. Ο ορισμός αυτός χρησιμοποιείται από τις περισσότερες στατιστικές υπηρεσίες, σε όλο τον κόσμο, για την απογραφή των βιομηχανικών, βιοτεχνικών, εμπορικών και άλλων μονάδων, σύμφωνα με τις διεθνείς συστάσεις των Ηνωμένων Εθνών, για τη συγκριτική παρακολούθηση των σχετικών με τις οικονομικές δραστηριότητες των κ. αυτών χαρακτηριστικών. Από μερικές στατιστικές υπηρεσίες χρησιμοποιείται, παράλληλα, σαν απογραφική μονάδα, και η «επιχείρηση», που στην προκειμένη περίπτωση είναι ταυτόσημη με το «κ.» ή περιλαμβάνει δύο ή περισσότερα κ. (βλ. *επιχείρηση*). Η κατάταξη των στατιστικών στοιχείων κατά «κ.» προσφέρεται περισσότερο για τη μελέτη της γεωγραφικής κατανομής τους μέσα στη χώρα και της καλύτερης και σωστότερης κατάταξής τους κατά κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, όπου οι επιχειρήσεις που διαθέτουν περισσότερο από ένα κ. είναι γεωγραφικά διασπαρμένες και σε κάθε χωριστό κ. τους διενεργούν διαφορετικές οικονομικές δραστηριότητες.

Επιβλεπόμενα ΕΣΣΕ «Αποτελέσματα απογραφής βιομηχανίας-βιοτεχνίας-εμπορίου και άλλων υπηρεσιών της 30 Σεπτεμβρίου 1978» τ. Γ (ιστοσελίδα) Αθήνα, 1981 United Nations Statistical Office «Statistical Papers, Series M, No 54 Part I Recommendations for the 1973 World Programme of Industrial Statistics» N York 1971

M. A. ΓΚΕΒΕΤΣΗΣ

κατάστημα, εργασίας. Βλ. *Αναμορφωτικά Καταστήματα Ανηλίκων*.

κατάστημα, σφρονιστικό. Βλ. *Αναμορφωτικά Καταστήματα Ανηλίκων*.

κατάστιξη (ιατρ.). Μικρή εγχείρηση για την αφαίρεση ωφελών του κερατοειδούς.

καταστιχογραφία. Ονομασία της γραφής των κάθε είδους οικονομικών πράξεων του επιχειρηματία στα εμπορικά του βιβλία (κατάστιχα). Ο όρος αυτός σταδιακά έπεσε σε αχρηστία και αντικαταστάθηκε από τον όρο λογιστική.

καταστολάριος. Ονομασία στο Βυζάντιο των γελωτοποιών και των μίμων. Ο κ. ονομάστηκε έτσι εξαιτίας της πολύμορφης και πολύχρωμης στολής που φορούσε.

καταστολή (suppressio) (φυσιολ.). Φαινόμενο, που δεν επιτρέπει την παρουσίαση στον ανθρώπινο οργανισμό γνώρισματος, που αρχικά δημιουργήθηκε ως αποτέλεσμα μετάλλαξης. Ανακαλύφθηκε το 1920 από τον Αμερικανό γενετιστή Α. Γ. Στέρτεβαν και χρησιμοποιείται στη μελέτη του γενετικού κώδικα και

άλλων προβλημάτων της μοριακής γενετικής. Η κ. οδηγεί στην ολική ή μερική αποκατάσταση του φυσιολογικού φαινοτύπου και μπορεί να είναι απόρροια μιας δευτερεύουσας μεταβολής στο ίδιο γονίδιο, όπου έγινε η πρώτη-άμεση μεταβολή (ενδογονική κ.) ή σε άλλα γονίδια, σε σημαντική απόσταση από το γονίδιο που υπέστη την κ. (μεσογονιδιακή κ.). Στην πρώτη περίπτωση, η κωδικοποιούμενη από το συγκεκριμένο γονίδιο πρωτεΐνη μπορεί να επαναποκτήσει λειτουργική δραστηριότητα, χωρίς όμως να αποκαθίσταται και η αρχική δομή της. Στη δεύτερη (μεσογονιδιακή), άλλοτε ο κανονικός φαινότυπος αποκαθίσταται, χάρη στις μεταβολές που ανοίγουν τις εναλλακτικές οδοούς της ανταλλαγής της ύλης, για τις οποίες δε χρειάζεται η δραστηριοποίηση του συγκεκριμένου γονιδίου, και άλλοτε είναι αποτέλεσμα της μεταβολής των διαδικασιών της ανταλλαγής στην πραγματοποίηση της γενετικής πληροφόρησης του μεταβλητού γονιδίου.

καταστολή ραδιοπαρασίτων. Η όσο το δυνατό μεγαλύτερη μείωση της παραμορφωτικής επίδρασης των ραδιοπαρασίτων πάνω στο χρήσιμο σήμα. Βάση των διάφορων μεθόδων καταστολής ραδιοπαρασίτων είναι η χρησιμοποίηση της διαφορής των παρασίτων από το χρήσιμο σήμα σε μορφή (αλλά και σε φάσμα και διάρκεια, μερικές), σε επίπεδο ισχύων και πλατών, σε κατεύθυνση προσέλευσης και πόλωσης, σε χρόνο άφιξης στην είσοδο του ραδιοδέκτη. Το μέγεθος της διαφορής καθορίζει και το αντίστοιχο των δυνατοτήτων για την καταστολή (όσο μεγαλύτερο τόσο καλύτερα).

Στην περίπτωση, που στον τόπο λήψης έχουμε πληροφορίες για όλες τις παραμέτρους του παρασίτου, σε κάθε στιγμή του χρόνου, τότε αυτό είναι δυνατό να κατασταλεί με οποιονδήποτε βαθμό ακριβείας. Για να γίνει αυτό παράγουμε ταλαντώσεις μέσα στο ραδιοδέκτη, ταυτοσημες σε μέγεθος και μορφή με εκείνες των παρασίτων που έρχονται από την κεραία μαζί με το χρήσιμο σήμα, αλλά που έχουν αντίθετη πόλωση. Με την εφαρμογή των τεχνητών ταλαντώσεων στο βασικό κανάλι του δέκτη γίνεται η αντιστάθμιση των παρασίτων. Στην πράξη, στην είσοδο του ραδιοδέκτη μπαίνει το «ρεύμα παρασίτων», πάνω στο οποίο μοιραία προστίθενται τα δικά του παράσιτα. Αυτή η μέθοδος είναι αποτελεσματική μόνο όταν στο ρεύμα υπερέχουν τα προσβεβλημένα παράσιτα με παραμέτρους, που μεταβάλλονται τακτικά σε χρόνο. Για την καταστολή ορισμένων τύπων ατμοσφαιρικών και βιομηχανικών παρασίτων, η παραπάνω μέθοδος προσφέρεται. Άλλες μέθοδοι, απλούστερες, είναι του φίλτρουρισμού συχνότητας, της επιλογής σε χρόνο και του περιορισμού των πλατών, ενώ πολυπλοκότερες, είναι η μέθοδος του συσχετισμού και η μέθοδος της σύγχρονης λήψης. Στην περίπτωση όπου χρησιμοποιείται και παράσιτο φτάνουν στην κεραία από διαφορετικές κατευθύνσεις, χρησιμοποιούμε, με επιτυχία στην καταστολή, κεραίες λήψης με στενό διάγραμμα κατεύθυνσης.

καταστρατήγηση ή περιποίηση (νομ.). Μορφή συμπεριφοράς, η οποία, κατά τον κλασικό ορισμό, χωρίς να έρχεται σε αντίθεση με το γράμμα του νόμου, αντιστρατεύεται το σκοπό του (...qui salvis verbis legis sententiam eius circumvenit: Paulus στους Πανδ. 1, 3, 29, επίσης Πανδ. 1, 3, 30 και Εοσδ. Κ. 1, 14, 5).

Πιο αναλυτικά, η έννοια της κ. μπορεί να προσλάβει δύο μορφές, την *πραγματική* και την *κανονιστική*. Στην πρώτη περίπτωση, η συμπεριφορά συνι-

στά κ. ανεξάρτητα από τις εκάστοτε νομικές ρυθμίσεις, απλώς και μόνο γιατί με συνυψιστούς τρόπους ή μορφές τέλεσης επιχειρείται η αποτροπή ή εφέλευση μιας έννομης συνέπειας που απορρέει από ομόλογ, τυποποιημένες καταστάσεις. Κλασικό παράδειγμα τέτοιας κ. με πραγματιστική έννοια είναι εκείνο του Ρωμαίου C. Licinius Stolo, ο οποίος το 367 π.Χ. χειραφέτησε το γιο του σε πολύ νεαρή ηλικία, ώστε με τον τρόπο αυτό ν' αποκτήσει, περισσότερο από τα 500 πεντάπλεθρα δημόσιου αγρού, που επέτρεπε η Lex Licinia Sexta (Livio, Hist. VII. 16). Αντίθετα, στη δεύτερη περίπτωση η συμπεριφορά αποβλέπει στην εκμετάλλευση του ασφαούς ή εξαιρετικά περιγραφικού γράμματος του νόμου και στην επιφανειακή επέλευση, έτσι, μιας έννομης συνέπειας άλλης από αυτήν που προέβλεπε ο νόμος. Τέτοια θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η περίπτωση του εμπόρου, ο οποίος πριν περάσει το εμπόρευμα του (χρυσίδρι) από τα σύνορα, το τοποθετεί σε μεγαλύτερα δοχεία για να επιτύχει την καταβολή μικρότερων τελωνειακών δασμών (πρβλ. σχτ. απόφαση γερμανικού Ακυρωτικού Δικαστηρίου στην RGE St. 71:1938, 135-137 αλλά και ελληνική απόφαση ΑΠ 268/1964, Πον. Χρον. ΙΔ' 1964, 561).

Από την παραπάνω παράθεση των δυο εννοιών της κ. γίνεται φανερό και η λειτουργική ημισία της καθεμιάς. Η πραγματιστική έννοια είναι χρήσιμη στο νομοθέτη για την κατοχύρωση και ρύθμιση διάφορων περιαιρετικών περιπτώσεων από την πρακτική, αλλά και τον ερμηνευτή του νόμου (δικαστή ή θεωρητικό) που θα βρεθεί αντιμέτωπος με νομοθετικές ρήτρες ή έννοιες του τύπου «επί σκοπώ καταστρατηγήσεως των διατάξεων του παρόντος νόμου» (π.χ. άρθρο 30 §10 Αγορανομικού Κώδικα και άρθρο 1 Ν. 332/1947 «περί αδικημάτων καταναλωτών ηλεκτρικής ενεργείας»). Αντίθετα, στην περίπτωση της κανονιστικής έννοιας της κ., το πρόβλημα είναι ύμεσα συνδεδεμένο με τη συγκεκριμένη νομική ρύθμιση, η οποία υπάρχει και την οποία καλείται να αποσαφηνίσει ο ερμηνευτής του νόμου. Βεβαίως, η αποσαφήνιση αυτή θα μπορούσε να γίνει, ως ένα βαθμό, με προσφυγή στις ερμηνευτικές μεθόδους που στηρίζονται στην αναζήτηση του σκοπού του νόμου ή στην πλήρωση των κενών του. Προτιμότερη όμως είναι εδώ η χρησιμοποίηση ενός αυτόνομου δικαίου θεσμού, του θεσμού δηλ. με τον οποίο θ' απαγορευόταν η κ. του Δικαίου. Τούτο θα βοηθούσε στην καλύτερη συστηματοποίηση και πληρέστερη κάλυψη όλου του φάσματος των περιαιρετικών περιπτώσεων και όχι μόνο εκείνων που θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν ερμηνευτικά.

Τόσο στην περίπτωση της πραγματιστικής όσο και σε εκείνη της κανονιστικής έννοιας της κ. υπάρχουν ορισμένα κοινά στοιχεία, που τις προσδιορίζουν. Από τη μια πλευρά, υπάρχει ένας (γενικά αναγνωρισμένος ή νομοθετικά ρυθμισμένος) κανόνας (ή σύμπλεγμα κανόνων), που αντιμετωπίζει μόνο τυπικές περιπτώσεις συμπεριφοράς και τις ρυθμίζει με ατελή τρόπο, απειλώντας κυρώσεις εναντίον τους ή προβλέποντας, αντίθετα, ευνοϊκές ρυθμίσεις (π.χ., παροχή επιχορηγήσεων σε αγρότες). Ο κανόνας αυτός, για να έχει νομική σημασία ως εννοιολογικό στοιχείο της κ., θα πρέπει να είναι υποχρεωτικής εφαρμογής (ανεξάρτητος από την ιδιωτική βούληση) και να μην αφήνει άλλες δυνατότητες πραγματώσεως της έννομης συνέπειας με την οποία συνδέεται, γιατί διαφορετικά δε θα ανέκυπτε ανάγκη κ. του. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει το στοιχείο της *περιαιρετικής συμπεριφοράς*, δηλ. της συμπεριφοράς εκείνης που: (α) *δε φαίνεται δικαιολογημένη* από τη φύση των πραγμάτων και το σκοπό του νόμου (π.χ., όταν ιδρύει κανείς εταιρεία στο εξωτερικό απλώς για να πληρώνει λιγότερους φόρους και χωρίς να προβαίνει σε ουσιώδεις ενέργειες για την πραγματική λειτουργία αυτής της εταιρείας πρβλ. σχετική απόφαση του δικαιογερμανικού Ανώτατου Φορολογικού Δικαστηρίου στο περ. Der Berliob, τ. 30: 1977, 147-148) και (β) *έχει έναν τεχνητό χαρακτήρα*, έναν εμφανή δηλ. σκοπό εκμετάλλευσης των νομοθετικών ατελειών και ένα «καταμεθοδευμένο ενεργητικό χαρακτήρα» (π.χ., μεταφορά του εμπορεύματος σε άλλα δοχεία). Η απλή πάντως εκμετάλλευση του γράμματος του νόμου δε συνιστά κ., γιατί τούτο θα περιόριζε υπερμετρα την ασφάλεια των συναλλαγών και του Δικαίου (π.χ., εισαγωγή κανονό από την αλλοπαθία έως, ακριβώς, το επιτρεπόμενο όριο).

Το σκοπό της κ. επιδιώκει κανείς είτε «καταμεθοδεύοντας» τα πραγματικά περιστατικά είτε θέτοντας εκτός εφαρμογής τον ίδιο τον κανόνα Δικαίου. Στην πρώτη περίπτωση, η καταμεθοδεύση μπορεί να αναφέρεται στο υποκείμενο της συμπεριφοράς (π.χ., χρησιμοποίηση «παρένθετου προσωπού», στον τόπο εκδήλωσης της συμπεριφοράς (π.χ., μετάθεση της κατοικίας ή έδρας προσώπου σε τόπο όπου θεσπίζονται ευρείες φορολογικές απαλλαγές π.χ. Ανδρόρα, Λιχτενστάιν), στο χρόνο εκδήλωσης της συμπεριφοράς (π.χ. καταγγελία της δικαιοπραξίας και επανακατόρθωσή της μέσα ημερομηνία ώστε να επιτευχθούν τα φορολογικά πλεονεκτήματα που θεσπίστηκαν στο μεταξύ διάστημα) και στις γενικότροπες περιστάσεις (π.χ. δημιουργία από το άτομο και προς όφελός του μιας πλάσματικής καταστάσεως, από την οποία προσδίδονται ευνοϊκές συνέπειες, π.χ. δημιουργία συνζυγίων κάτω από τις οποίες η παράνομη συμπεριφορά μπορεί να εμφανιστεί ως αυθεντική πράξη). Στη δεύτερη, εξάλλου, περίπτωση γίνεται απλή επικλήση ενός νομικού κανόνα, χωρίς να επιχειρείται επενέργεια στα πραγματικά περιστατικά. Είτε δηλ. παρουσιάζεται μια κατά τα λοιπά αθέμιτη συμπεριφορά με προσπληντικό όνομα (π.χ. εμφανίζω το δάνειο που κάνω σε χρυσό, εφόσον αυτό απαγορεύεται, ως παρακαταθήκη για φύλαξη του) είτε χρησιμοποιώ για νομική ρύθμιση για σκοπό άλλον από εκείνο για τον οποίο αυτό έχει θεσμοθετηθεί (π.χ. παρουσιάζω ως υπεύθυνος της εφημερίδας μου ένα βουλευτή, ώστε να εξασφαλίσω την ατιμωρησία που καθιερώνει η βουλευτική ασυλία).

Συγγενείς εννοιολογικά με την κ., είναι διάφορες περιπτώσεις μορφών συμπεριφοράς στις οποίες επιδιώκεται η επιτυγχάνεται η μη απευθείας σύγκρουση με το γράμμα του νόμου. Υπάρχουν, έτσι, ιδίως οι *εικονικές μορφές συμπεριφοράς* (όπου όμως η δήλωση της βούλησης, σε αντίθεση με την κ., γίνεται «ουχι σπουδαία αλλά κατά το φαινόμενο μόνον», άρθρο 138 § 1 ΑΚ-π.χ., συγκλήσιμη τη ώρα που κάνω προς κατοικία με ειδική πώληση προς αυτόν) και οι *καταχρηστικές του δικαιώματος μορφές συμπεριφοράς* (όπου όμως δεν υφίσταται συγκεκριμένη διάταξη, που να ρυθμίζει την έννομη σχέση κατά τρόπο αντίθετο προς τη θέληση των ενδιαφερομένων, όπως στην περίπτωση της κ. υπάρχουν μόνο οι εσριστες έννοιες του σκοπού του νόμου (ή της έννομης τάξης), της καλής πίστης και των χρηστών ήθων, κατ' άρθρο 281 ΑΚ, και αυτές προσβάλλονται με την κατοχή δικαιώματος (π.χ., απόλυση ενός υπαλλήλου για λόγους εκδίκασης).

Από τις πιο πάνω αναπτύξεις προκύπτει ότι η έννοια της κ. του νόμου, η κ. του Δικαίου ευρύτερα, διατριπτα λιγότερο ή περισσότερο όλους τους κλάδους του δικαίου, κυρίως, όμως, το Αστικό, το Ιδιωτικό Διεθνές και το Φορολογικό Δίκαιο. Ανάλογα με την κατηγορία του κλάδου Δικαίου, στον οποίο επιχειρείται η κ., είναι και οι συνέπειες από αυτήν. Έτσι, στο Αστικό Δίκαιο η περιαιρετική δικαιοπραξία είναι άκυρη, εφόσον το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα πρέπει οπωσδήποτε να παρεμποδιστεί (πρβλ. Ennecceger Nipperdey, Allg. Teil des Bürgerlichen Rechts, Tübingen: J. C. B. Mohr, 1960⁹, 1161). Επίσης, στο Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο γίνεται διάκριση ανάμεσα στην κ. του Δικονομικού Διεθνούς Δικαίου (forum shopping, π.χ., αλλάζω κατοικία και εμφανίζομαι ως κατοίκος της Νεββάδας των ΗΠΑ, για να επιτύχω συναινετικό διαζύγιο κατά την εκεί νομοθεσία) και στην κ. Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου με στενή έννοια (χωρίς δηλ. μεταβολή του forum, π.χ., «μεταποίηση» μιας βιοτικής σχέσης και παρουσίασή της, αντί για πρόκα, ως δωρεάς της γυναικείας προς τον άντρα άρθρο 15 και 25 ΑΚ). Το πώς θα αντιμετωπιστεί όμως, στην πράξη η κάθε περίπτωση, είναι θέμα πραγματικών περιστατικών, αν και γενικά θεωρείται ότι στη δεύτερη μορφή της κ. τα προσώπα, εφόσον υπάρχει ήδη κάποια έννομη σχέση στην οποία υποκεινται, «δεν δύνανται κατ' αρχήν να τροποποιούν καταλλήλως τις περιστάσεις να επιτυγχάνουν την κατά την ορεσκείαν των ρυθμίσεων (ή μεταβολήν περί την εξέλιξιν κτλ.) της σχέσεως» (Ηλ. Κρίσηφ «Ιδιωτικόν Διεθνές Δίκαιον», Γεν. Μέρος, Αθήναι 1970, σ. 303). Τέλος, στο Φορολογικό (και τελωνειακό) Δίκαιο υπάρχει τάση για εφαρμογή, κάθε φορά, μιας αυτόνομης de facto θεώρησης των πραγμάτων (άρθρο 100 § 1, β. Τελωνειακού Κώδικα, όπου εντύπως κάνει η ευρεία διάτυπωση

της διάταξης), έτσι ώστε τελικά οι σχετικές περιπτώσεις της κ. να αντιμετωπίζονται ερμηνευτικά.

Βιβλιογραφία Κλάση στα είδος της παραινεί η μονογραφία του Έλληνα καθηγητή Αλεξάνδρου Λιζερπουλού Α. Λιζερπουλού «Le problème de la fraude à la loi» Paris Sirey, 1928 Βλ. επίσης από τη νεώτερη διδασκαλία Β. Aubert «La fraude à la loi» Paris, Daloz, 1974 Ση. Βραζιλία «Τι καταστατήσας τις το δικαίου διεθνές δικαίου». Αθήναι 1979 και τις αναπτύξεις στην υπό εκδόση μελέτη Η. C. Coutrakis «Die Möglichkeiten einer Kriminalsozialer Anwendung des Umgehungs begriffes», στον Γυμνακ. Τόμο Αλεξάνδρου Λιζερπουλού Ν. Ε. ΚΟΥΡΑΚΗΣ

καταστροφή (Στρατ. Πον. Δίκ.). Σύμφωνα με το άρθρο 93 του ΣΓΚ («αποσφράγιση, υπεξαγωγή ή καταστροφή μεταφερομένων») που υπάγεται στο κεφάλαιο ΣΤ' («εγκλήματα περί την φύλαξη απορρήτων»), όποιος έχει αναλάβει τη μεταφορά ενός εγγράφου ή άλλου αντικειμένου οποιασδήποτε στρατιωτικής υπηρεσίας, πμωρείται με φυλάκιση από 6 μήνες μέχρι 5 έτη, όταν, χωρίς να έχει το δικαίωμα, ανοίγει ή αφαιρεί ή καταστρέφει το μεταφερόμενο, όπως και όταν επιτρέψει σε άλλον τέτοιες ενέργειες ή βοηθεί σε αυτές: το ίδιο ισχύει και όταν ανακινώσει το περιεχόμενο του σε τρίτους, το οποίο γνωρίζει λόγω της υπηρεσίας ή της εργασίας του. Σε περίοδο πολέμου, ένοπλης στάσης, κατάσταση παλιρροίας ή γενικής επιστράτευσης, η ποινή αυξάνεται σε φυλάκιση από 2-4 χρόνια, εκτός αν η πράξη πμωρείται πιο αυστηρά με άλλη διάταξη.

Με τα άρθρα 174 λατ' του ίδιου Κώδικα («κατάληψις ή καταστροφή αεροσκαφών») που υπάγεται στο κεφάλαιο ΙΖ' («βλάβαι ή απώλειαι αεροσκαφών»), ο στρατιωτικός που γίνεται υπαίτιος μιας κατάληψις ή κ. (ολικής ή μερικής), από τον εχθρό ή τους ένοπλους στασιαστές, ενός πολεμικού αεροσκάφους, τιμωρείται με την ποινή του θανάτου και καθαίρεση, όταν η πράξη του γίνει σε περίοδο πολέμου ή ένοπλης στάσης. Αν η πράξη προκλήθηκε από αμέλεια, επιβάλλεται καθαίρεση από 5-10 χρόνια.

Σ. Κ. ΑΝΑΓΩΣΤΑΚΗΣ

(νομ.). Βλ. φθορά ξένης περιουσίας.

καταστροφή εγγράφων (Πον. Δίκ.). Βλ. έγγραφα.

καταστροφή ξένης ιδιοκτησίας. Βλ. φθορά.

καταστροφών θεωρία. Μαθηματική θεωρία που γεννήθηκε από τα έργα κυρίως του Γάλλου μαθηματικού Ρενέ Thom. Το αντικείμενο της είναι το ζήτηξ. ξεκινώντας από μια μορφολογία που δίνεται εμπειρικά ή από ασυνεχή φαινόμενα, να κατασκευαστεί το απλούστερο δυνατό συνεχές δυναμικό μοντέλο. Η κλασική μελέτη των διαφορισμών συναρτήσεων επιτρέπει τη μελέτη φαινομένων που δε μεταβάλλονται κατά αινιδιαίο τρόπο. Η θ. των κ., αντίθετα, ασχολείται με τα φαινόμενα που παρουσιάζουν ιδιόμορφα σημεία π.χ., ορισμένες κλάσεις διαφορικών εξισώσεων που εξαρτώνται από παραμέτρους που μεταβάλλονται κατά τρόπο συνεχή

Στη θεωρία των περιορισμένων καταστροφών, ενδιαφερόμαστε για διαδικασίες που περιέχουν πολλές κρυμμένες εσωτερικές μεταβλητές και για τη δράση λίγων ερεθισμάτων που εξαρτώνται από ένα μικρό αριθμό γνωστών παραμέτρων (που ονομάζονται διαστάσεις). Λέμε ότι μια τέτοια διαδικασία κρίνεται σε κάθε σημείο από μια συνύρτηση δυναμικού V με εξαρτώμενη από τις παραμέτρους x₁, ..., x_n. Λέμε ότι ένα σημείο M είναι καταστροφικό σημείο (ή ότι υπάρχει καταστροφή στο σημείο M), αν μετά από μικρές μεταβολές των παραμέτρων x_i δεν είναι δυ-

